

FOTOĞRAFA HAREKET KAZANDIRMAK

Çektığımız fotoğraflarda hareketi çeşitli şekillerde ifade etmenin yollarını inceleyelim.

Gelişen dijital teknoloji sayesinde, hareketsiz objelerin fotoğrafını çekmek, artık birçoğumuz için daha az bilgiyle iyi sonuçlar elde edebileceğimiz bir şekle dönüşmüştür. Ancak, hareketsiz objeler kadar hareketli objelerin de fotoğraflarını çekme ihtiyacı sıkça karşılaştığımız bir durumdur. Spor yapan insanlar, otomobil yarışları, koşan bir çocuk, sokakta yürüyen bir adam, hareketli objelere verilebilecek örneklerden bazılarıdır. Fotoğraf üzerinde hareketi göstermenin üç yöntemi mevcuttur: hareketi dondurmak, hareketi bulanıklaştırmak ve kaydırma tekniği (panning) kullanmak. Bu tekniklerden herhangi birini başarı ile kullanabilmek için, SLR tipi bir fotoğraf makinesine veya diyafram ve enstantane ayarlarının manuel olarak yapılabildiği bir makineye ihtiyaç olduğunu belirtmekte fayda görüyorum.

Dondurma, bulanıklaştırma ve kaydırma teknikleri, belli bir süre alıştırmaya yaptıktan sonra başarı kazanabileceğimiz tekniklerdir. Eğer bu teknikleri kullanma konusunda yeniyseniz, bunun için kendinize biraz zaman tanımanızı ve sabırlı olmanızı tavsiye ederim. Kendinizi geliştirmek için yoldan geçen arabalar, yürüyen veya bisiklete binen insanlar üzerinde bol bol antrenman yapabilirsiniz. Evinize yakın bir sokakta durup, yoldan geçen araçları dondurun veya kaydırma tekniği kullanın. Yürüyen insanlara bulanıklık verin. Bunu yaparken makinenizin diyafram ve enstantane değerlerini değişken şekilde kullanın ve ayarladığınız değerleri not edin. Daha sonra sonuçlarla karşılaştırarak, hangi değerlerde nasıl fotoğraflar elde ettiğinizi analiz edin.

Hareketi dondurmak

Hareketi dondurmanın başlıca kuralı yüksek enstantane değeri kullanmaktır. Ne kadar yüksek enstantane kullanacağımız, fotoğrafını çekeceğimiz kişi veya objenin ne kadar hızlı hareket ettiğiyle doğru orantılıdır. Yürüyen bir insanın hareketi 1/250sn. gibi bir enstantane değerinde dondurulabilir. Tenis oynayan bir insanı dondurmak ise 1/1000sn. gibi yüksek bir enstantane değeri isteyebilir.

Hareketi dondurmak, hareketi göstermekten çok, nasıl olduğunun ifade edilme şeklidir. Bu tip fotoğraflarda gerçekten bir hareket olmasa da, biz bir insanın bir ayağının diğerinden ileride olduğunda yürüdüğünü veya koştuğunu anlayabiliriz. Çünkü insanlar normalde o şekilde durmazlar. Bir trapezciyi havada dondurduğumuzda, aslında onun hareket halinde olduğunu biliriz, çünkü

trapezcinin o şekilde havada durması mümkün değildir. Önemli olan, fotoğrafta neyi söylemek istediğimizdir. Dondurma tekniği hareketi gösteren bir teknik olmadığından, her zaman kullanılması da uygun olmayabilir. Örneğin, saatte 200km. hızla ilerleyen bir yarış arabasının 1/2000sn. gibi bir enstantane ile dondurulmuş fotoğrafı bize fazla bir şey ifade etmeyecektir. Böyle bir fotoğraftan, arabanın duruyor mu yoksa hareket halinde mi olduğu anlaşılamayacaktır.

Hareketi dondurmak için yüksek enstantane değeri kullanmamız gerektiğini söylemiştik. Yüksek enstantane değeri, bize alan derinliği sınırlandırmasını da beraberinde getirir. Örneğin; 1/2500sn. gibi bir enstantane değerine, gün ışığında bile ancak F/2,8 veya F/4 gibi açık bir diyafram kullanarak ulaşabiliriz. Bu da bize sınırlı bir alan derinliği verir. Alan derinliğinin sınırlı olduğu bu gibi durumlarda, hareket eden objenin çok iyi izlenmesi ve dikkatlice net yapılması gerekmektedir. Fotoğraf makinemizin netlik ayarının sabit konumdan hareketli konuma geçirilmesi de, çekim öncesi yapılması gerekenlerdendir. Aksi takdirde, makinemiz deklanşöre ilk dokunduğumuz andaki netlik değerini baz alacak ve yaklaşma veya uzaklaşma hareketlerini tespit edemeyecektir.

Hareket eden objeyi net olarak yakalayabilmek için, kadrajımızın da objeyi kolay takip edebileceğimiz şekilde yapılması gerekmektedir. Gereğinden fazla zoom yapmamız, objenin kadraj içinde aniden belirip yok olmasına sebebiyet verecektir. Kadrajımızı, obje görüş alanımıza girdiğinde net yapabilecek ve deklanşöre basmaya zaman tanıyacak şekilde önceden belirlememizde fayda vardır. Fotoğraf 1 (1/2000sn. – F/6,3), gereğinden fazla zoom yapılan, ancak başarı ile sonuçlanan bir fotoğrafa örnek teşkil edebilir. Bu kadrajda, kuş çok dar bir alanda kaldığı için, kanatlarından birinin her an kadraj dışına taşma riski söz konusudur. Nitekim, ancak seri çekim modunda elde edilebilmiş olan bu fotoğraf, diğer 7-8 fotoğraf arasından başarılı

olarak çıkan tek karedir. Bu kadrajda, biraz da şansın da yardımıyla, kuşun arkasına koyu renkli iskelenin fon olarak düşmesi, hoş bir kontrast oluşturmuştur. Hareketi dondurmak için genel olarak kullanılan bazı enstantane değerleri (100 ASA için) aşağıdaki şekilde belirlenmiştir.

Yürüme	: 1/250sn.
Koşma, yavaş araçlar	: 1/500sn.
Dans ve spor aktiviteleri	: 1/1000sn.
At yarışları ve sürat tekneleri	: 1/2000sn.

Hareketi dondurmak her zaman istediğimiz sonucu da veremeyebilir. Fotoğraf 2'de (1/200sn. – F/7,1) çocuğun topa vuruşu ve topun yönünün daha iyi ifade edilebilmesi için, ışık şartları daha yüksek enstantane kullanmaya elverişli olmasına rağmen, 1/200sn. gibi bir enstantane değeri seçilmiştir. Bu sayede çocuğun kolu ve top kısmen bulanıklaşarak fotoğrafa bir miktar hareket kazandırmıştır.

Hareketi bulanıklaştırmak

Hareketi dondurmak için yaptığımız işlemin tam tersine, bulanıklaştırmak için enstantane değerinin düşük tutulması, uygulanan yöntemlerden bir tanesidir. Düşük enstantane, kadraja dahil olan ve ayarlanan enstantane değerine göre hızlı kalan objelerin bulanık çıkmasını sağlar. Düşük enstantane kullanılarak çekilen Fotoğraf 3'ün, (25sn. –

F/5,6) bulanıklaştırma tekniği açısından ilginizi çekeceğini düşünüyorum. Bu fotoğraf, tamamen karanlık bir ortamda, el feneri kullanılarak çekilmiştir. El feneri ile harfler havada yazılırken, her harf arasında fener kapatılmıştır. Bu sayede, harfler birbirinden kopuk olarak görünmektedirler.

Objektifin zoom özelliği kullanılarak da bulanıklık elde edilebilir. Fotoğrafa hareket kazandıran bu yöntem, genellikle odaklanılan alan dışındaki alanların bulanıklaşmasını sağlarken, merkezdeki obje hızla yaklaşıyor veya uzaklaşıyor hissi verir. Zoom kullanılarak elde edilen bulanıklaştırma metodunda, odaklanılan objenin olabildiğince net çıkması için, tripod kullanımı zorunlu hale gelmektedir. Bu

yönemle çekilen Fotoğraf 4'te (1/5sn. – F/25) tramvay tam merkeze alınarak mümkün olduğunca net çıkması sağlanmıştır. Merkezden uzaklaştıkça artan bulanıklık miktarının, tramvaya nasıl hareket ediyormuş hissini verdiğine dikkatinizi çekmek istiyorum. Bu tip fotoğraflarda hareket efekti yaratılmaya çalışıldığından, dikkat edilmesi gereken en önemli husus, hareket efektini bozacak unsurların kadraja dahil edilmemesidir. Bu kadrajda, tramvaya dayalı duran kişi, yaratılmak istenen efekt ile tezat yaratan bir görüntü oluşturmuştur.

Bir başka yöntem ise, makine hareket ettirilerek elde edilen bulanıklıktır. Bu yöntemde, fotoğrafı çekilen obje hareketli veya sabit olsun, ayarlanan enstantane değerine göre makine aşağı, yukarı, sağa veya sola hareket ettirilerek yaratıcı sonuçlar

elde edilebilir. Her hareket değişik bir efekt yaratacağından, sizin için en uygun efektin hangi hareketler sonucunda oluştuğunu deneyerek keşfetmelisiniz. Fotoğraf 5 (1,5sn. – F/4,8), otopanda seyreden araçlar ve çevredeki aydınlatmalardan faydalanılarak, makinenin bilinçli olarak hareket ettirilmesiyle elde edilmiştir. Bu yöntemde dikkat edilmesi gereken, hareketin gereğinden fazla abartılarak ortaya anlamsız derecede bulanık

fotoğrafların çıkmamasıdır. Ama bazen bu bile hoş sonuçlar doğurabilir. Fotoğraf 6 (1/5sn. – F/3,5).

Kaydırma tekniği (panning)

Kaydırma tekniği, objenin kadrada aynı noktada sabit kalması şartıyla, fotoğraf makinesinin, hareket eden obje ile aynı yönde kaydırılmasıdır. Makineyi ne kadar hızlı hareket ettireceğimiz, çektiğimiz objenin ne kadar hızlı hareket ettiği ile, objeye hangi açıdan baktığımızla ve objeden ne uzaklıkta olduğumuzla doğrudan ilişkilidir. Yürüyen bir insanı bu teknikle fotoğrafılamak, bir yarış arabasını fotoğrafılamaya göre nispeten daha kolaydır.

Kaydırma tekniği sonucunda elde edilen, net bir obje ve, hareket ve yön hissi veren bulanık bir arka plandır. Eğer arka plan az miktarda bulanık ise, hareketin nispeten yavaş olduğunu, çok miktarda bulanık ise, hareketin daha hızlı olduğunu gözlemleriz. Enstantane değeri ve kaydırma hızı, arka planın bulanıklık derecesini belirleyen en önemli iki etkendir.

Kaydırma tekniği kullanılırken ilk önce yapmamız gereken, fotoğrafı nerede çekeceğimizi belirlemektir. Fotoğrafta kullanmayı düşündüğümüz objenin, nereden gelip nereye gideceğini önceden bilmemiz önemlidir. Örneğin; yoldan geçen bisikletliler fotoğrafılanacaksa, çekim yapmaya başlamadan önce, geçen bisikletlilerin hareket yönü makine ile takip edilerek biraz alıştırmada fayda vardır. Bu bize, hangi enstantane değerini kullanmamız gerektiği konusunda daha sağlıklı bir fikir verecektir. Aksi takdirde, kullanacağımız gereğinden fazla yüksek enstantane, hareket etkisini yok edecek ve arka planın da net çıkmasına sebep olacaktır. Aynı şekilde, kullanacağımız gereğinden fazla düşük enstantane değeri de, odaklandığımız objenin net olarak çıkmasını engelleyecek ve arka planla birlikte bulanık çıkmasına sebebiyet verecektir.

Kaydırma tekniği kullanırken dik bir şekilde ayaklarımızın üzerinde durarak ve belimiz etrafında dönerek kadrajı yapmalıyız. Dönüş esnasında, zor pozisyondan kolay pozisyona doğru dönecek şekilde vücudumuzu önceden ayarlamak, objenin daha rahat izlenebilmesini sağlayacaktır. Çekim sırasında, objenin kadraj içine girmesiyle birlikte, obje eşdeğer bir hızla takip edilmeli ve uygun bulduğumuz anda deklanşöre basılmalıdır. SLR tip bir makine kullanıyorsak, bu takip esnasında, çekim tamamlanıncaya kadar vizörümüzün kararacağını unutmayalım. Bu süre içinde çekime, vücudun dönüş hızı bozulmadan devam edilmeli ve hareketin akışkanlığının bozulmaması için, çekim tamamlandıktan kısa bir süre sonra da dönüş devam ettirilmelidir. Çekilecek objenin renkleri ile arka fonun renkleri de önem taşımaktadır. Sonuçta her ne kadar arka plan bulanık olarak çıkacaksa da, obje ile kontrast oluşturacak bir renk olması, objenin daha net görünmesini sağlayacaktır.

Fotoğraf 7 (1/25sn. – F/11) kaydırma tekniği kullanılarak enstantane öncelikli çekilmiştir. Bu kare oluşturulmadan önce, yoldan geçen bisikletlilerin hızları ve gittikleri yön iyice

gözlemlenmiştir. Bisikletin geçeceği noktanın objektife olan mesafesi de önceden tespit edilmiştir. Bu mesafe, enstantane değerinin belirlenmesi için önemli bir faktördür. Şartlara göre değişiklik gösterse de temel kural olarak, objeye olan mesafe arttıkça enstantane değeri düşer, hareket açısı daralır. Mesafe kısaltıldıkça, enstantane değeri ve hareket açısı artar. Örneğin; yoldan geçen bir aracı 3m. gibi bir mesafeden fotoğraflarken, vücudumuz 60 - 70 derecelik bir dönüş açısını tamamladığında çekim tamamlanır. Bu dönüş, aracın yakın mesafede olmasından dolayı hızlı bir şekilde yapılacağından, 1/500sn. gibi bir enstantane değeri kullanmak gerekebilir. Aynı aracı 20m. uzaklıktan fotoğraflarken vücudumuzun 15 - 20 derecelik dönüş açısını tamamlaması yeterli olur. Ancak bu sefer, araç daha uzak bir mesafede olduğundan, bu dönüş daha yavaş gerçekleşecektir. Bu durumda, 1/125sn. gibi, daha düşük bir enstantane değeri işimizi görecektir.

Yazının başında da belirttiğim gibi, kaydırma tekniğinde başarılı sonuçlar elde etmek için, farklı hızlardaki objeler üzerinde sıkça alıştırmayı yapmak gereklidir. Zaman içinde hangi hızdaki obje için hangi enstantane değeri kullanmamız gerektiği kendiliğinden oluşacak ve daha başarılı sonuçlar ortaya çıkacaktır.